

Lekcija 7

Alati za proveru i verifikaciju činjenica

Vreme pripreme: 30'

Trajanje: 1 x 60'

Sažetak

U današnjem digitalnom dobu, dezinformacije i lažne vesti brzo se šire. Neophodno je znati kritički analizirati i proveravati informacije, posebno za novinare, nastavnike i svakodnevne korisnike medija. Ova lekcija će se fokusirati na alate i tehnike za efikasnu proveru činjenica i verifikaciju, kao i na uobičajene greške koje treba izbegavati. Učesnici će steći praktično iskustvo korišćenja resursa za proveru tvrdnji, slika, videa i izvora, čime će unaprediti svoju sposobnost informisanog i odgovornog korišćenja medija.

Onlajn edukativni sadržaji

- **Lekcija** o alatima za proveru činjenica i verifikaciju iz onlajn Moodle kursa "Razdvajanje činjenica od fikcije"
- **Kviz** o alatima za proveru činjenica i verifikaciju iz onlajn Moodle kursa "Razdvajanje činjenica od fikcije".

Ključne reči

*Provera činjenica,
alati za verifikaciju činjenica,
medijska pismenost,
dezinformacije,
misinformacije*

Cilj lekcije

Cilj ove lekcije je da opremi učesnike veštinama i znanjem za korišćenje alata za proveru činjenica i verifikaciju, kritičkim tehnikama za procenu izvora i prepoznavanje uobičajenih grešaka u procesu verifikacije informacija.

Ishod lekcije

Na kraju lekcije, učesnici će steći kritičko razumevanje značaja provere činjenica i njene uloge u borbi protiv dezinformacija. Upoznaće se sa ključnim alatima i tehnikama za proveru činjenica, što će im omogućiti da efikasno proveravaju vesti, slike, video zapise i druge oblike medija. Takođe, naučiće da procenjuju verodostojnost izvora, prepoznaju i izbegavaju uobičajene greške kao što su pristrasnost potvrde, oslanjanje na jedan izvor, pogrešno tumačenje satire i zanemarivanje konteksta, te primenjivati ove veštine kako bi postali razboritiji potrošači medija.

min. 1 - 5: Uvodni deo časa

- **Diskusija:** Pitajte učesnike o njihovim iskustvima sa dezinformacijama i kako proveravaju informacije kada naiđu na nešto sumnjivo.
- **Predstavite temu:** Ukratko objasnite značaj provere činjenica i rizike od dezinformacija i lažnih vesti.
- **Definišite ključne pojmove:** Uvedite pojmove kao što su provera činjenica, dezinformacije i lažne vesti.

min. 6 - 15: Pregled alata za proveru i verifikaciju činjenica

- **Predstavite listu alata:** Upoznajte učesnike sa alatima kao što su Google Fact Check Explorer, Snopes, PolitiFact, FactCheck.org, TinEye i InVID. Dajte kratak pregled svakog alata i demonstrirajte njihovu upotrebu na primerima.
- **Grupna diskusija:** Zamolite učesnike da podele utiske/iskustva koji alati su im najkorisniji i zašto.

min. 16 - 30: Aktivnost 2 - tehnike provere informacija

- **Upoređivanje izvora:** Pokažite kako upoređivati tvrdnje sa pouzdanim izvorima. Koristite primer zdravstvene tvrdnje ili vesti i demonstrirajte kako konsultovati pouzdane veb stranice (npr. WHO, PubMed).
- **Obrnuta pretraga slika i metapodaci:** Pokažite učesnicima kako koristiti Google Reverse Image Search i druge alate kao što je FotoForensics za proveru autentičnosti slika.
- **Procena pristrasnosti izvora:** Ukratko demonstrirajte kako proveriti pristrasnost izvora koristeći alate kao što je Media Bias/Fact Check.

min. 31 - 50: Aktivnost 3 - prepoznavanje tipičnih nedostataka

- **Predstavite uobičajene greške:** Diskutujte o pristrasnosti potvrde, oslanjanju na jedan izvor, pogrešnom tumačenju satire i zanemarivanju konteksta.
- **Interaktivna diskusija:** Dajte primere svake greške i pitajte učesnike kako bi rešili svaki scenario.

min. 51 - 60: Osvrt na prethodni sadržaj i diskusija

- **Rezimirajte glavne tačke:** Sumirajte alate, tehnike i greške o kojima se diskutovalo tokom lekcije.
- **Pitanja i odgovori:** Omogućite učesnicima da postave pitanja ili podele svoje mišljenje o lekciji.

Materijali / oprema

Video projektor, računar ili pametni telefon, internet veza, *Google Fact Check Explorer*, *Snopes*, *PolitiFact*, *FactCheck.org*, *TinEye*, hendauti za sumiranje i ilustraciju, *Prezi* ili *Pauerpont* prezentacija.